

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 4. De Fortitudinis Virtute.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

... abstrahere possit expensas non tantum necessarias, sed etiam utiles, quas dominus erga rem suam facturus fuisset, uti recte notant Molina, Sanch. & alii communiter.

§. IV.

De Fortitudinis Virtute.

I. Q. 1. Quid de Fortitudine præcipue sciendum sit? Resp. sequentia præcipue. 1. Quid sit. 2. Quotuplex. 3. Quomodo sit actus illius præcipui. 4. Quod sit subjectum illius. 5. Quæ vitia eidem opponantur. 6. Quibus mediis possit obtineri, de quibus nunc breviter agendum.

II. Q. 2. Quid sit Fortitudo? Resp. esse virtutem motivam, quæ motus animi in periculis, & difficultatibus sustinendis moderatur; seu, ut alii brevius definiunt, est contentio periculorum & laborum susceptio ac perpassio. Unum objectum illius materiale proximum sunt passio timoris & audaciæ; remotum verò sunt actiones externæ circa labores & pericula, præcipue mortis, quæ omnium terribilium & gravissimum dicitur, versantes. Objectum verò formale est honestas specialis, quæ in sustinendo & aggrediendo sustinenda pericula & labores reperitur; licet enim in exercitio Fortitudinis plerumque alterius virtutis, quam ipsa fortitudo tuetur, motivum ac finis sit annexus; hi tamen fiunt tantum extrinseci ac remoti respectu fortitudinis.

III. Q. 3. Quotuplex sit Fortitudo? Resp. 1. Cùm Fortitudo juxta S. Thomam q. 118. a. unic. sit virtus in se ipsa speciei, hoc ipso non habere propriè partes subjectivas seu species subjectas; quia, licet versetur circa objecta speciei diversa, hæc tamen, cùm eidem rationi formali subiacent, specificam differentiam in Fortitudinem non refundunt. Resp. 2. Pro partibus integralibus simul & potentialibus sequentes octo Virtutes (de quibus in Theologiæ Aethicæ instructione actum est) videlicet Fiduciam, Magnanimitatem, Securitatem, Magnificentiam, Patientiam, Longanimitatem, Perseverantiam, & Constantiam assignant; quæ quidem dicuntur partes integrales Fortitudinis, quoniam hic & nunc idem habent objectum materiale principale.

capitale, & quia multum faciunt, imò non raro necessarii sunt ad integrum Fortitudinis officium, potentiales vero appellatur, quia, licet similitudinem aliquam habeant cum Fortitudine, deficiunt tamen ab ea, quòd præcipue excitantur in illis materiis, quæ, sicut minus habent difficultatis, ita minorem quoque, quam ipsa Fortitudo firmamur requirunt.

IV. Q. 4. *Quinam sint præcipui actus Fortitudinis?*

Resp. in genere quidem omnes illos actus ad Fortitudinem pertinere, quibus animum adversus tristitiam, audaciam & timorem inordinatum firmamus, & easdem passiones repræsimus; in specie tamen duos præcipuos actus ejusdem Virtutis assignari, scilicet *sustinere & aggredi*; ideo namque moderamur timorem & audaciam, ut decenter sustineamus & aggrediamur. Inter hos ipsos autem duos actus ipsum sustinere specialius & præstantius est in Fortitudine, quam ipsum aggredi, ut docet Aristoteles 3. Eth. c. 9. & S. Thomas a. 6. idque ob tres rationes. 1. Quia magis plerumque laudantur, qui fortiter sistent, quam qui agunt fortiter. 2. Quia difficilius est cum fortiori pugnare, quam cum debiliore; atqui hoc facit is, qui tolerat, dum cum eo pugnat, qui ipsum aggreditur, atque adeò fortiorem se reputat, quem aggreditur. 3. Quia sustinens malum jam præsentis sentit; atqui difficilius est malum præsens, quam abscis futurum tolerare, maxime cum in simili tolerantia plerumque etiam diuturnitas temporis interveniat, quæ in aggressionibus, utpote motu repentino fieri solita ordinariè non reperitur. Atque ob has causas præstantissimus jure merito actus Fortitudinis Martyrium censeatur, quod nihil aliud est, quam voluntaria mortis propter Christum obsecratio; quod fieri solet non tantum, quando quis in obsequium Fidei, sed etiam quamcunque aliam virtutem ad Deum aliquo modo relatam mori paratus est, & actu periculis suscipit; hoc enim Christus Matt. 5. indicavit, dum dicit: *Beati, qui persecutionem patiuntur propter Iustitiam: ad Iustitiam autem (prout generalis est virtus) non solum Fortitudo, sed etiam aliz virtutes pertinent. Licet autem Martyrium præstantissimus actus caritatis censeatur (quia tantò quisque*

magis amare reputatur, quanto gratiora propter rem amaram contemnit, & acerbiora sustinet; nihil autem est carius vita, quam Martyr contemnit; & terribilius morte, quam sustinet) & propterea Laureolam Specialem à Deo promissam habeat, per hoc tamen tantum probatur, Martyrium nunquam actum imperatum spectare ad caritatem; non autem potest elicitus est, & honestatem ex firmitate animi in ipsis mortis periculis retenta oriri solitam intendit.

V. Q. 5. *Quod sit subiectum Fortitudinis?* Resp. subiectum proximum, ut constat; esse ipsam voluntatem; re-rem verò esse solam & unicam Personam rationis usu praeditam, & periculi circa bonum aliquod propter, Deum vitandum, vel malum voluntariè sustinendum capacem. Tale patet etiam Angelos in statu viæ fuisse Fortitudinis quod unum saltem alterumve Virtutis hujus actum capaces. Nec obstat, quòd Innocentes propter Christum occisi pro Martyribus habeantur, etsi non voluntariè mortem pro Christo oppetierint; nam, ut S. Thomas notat, Martyrium illud non fuit actus proprius Fortitudinis, sed per modum compen- se habuit, in quantum scilicet Christus ob meritum Martyrii sui Innocentibus illis perinde contulit palmam Martyrii, sicut parvulis baptizatis ob eadem merita in gratiam baptismalem conferre solet.

VI. Q. 6. *Quae vitia Fortitudini opponantur?* Resp. quae quidem à S. Thoma q. 125. numerari, scilicet *Timiditas*, quae inordinatè timentur pericula mortis: *Intimiditas*, quae est vacuitas justis timoris: & *Audaciam*, quae quis periculum aliquod aggreditur quod secundum rectam rationem, vel omnino non, vel certè non eo modo aggredi debet; verum Cajetanum ad quaest. 107. a. 2. his tribus vitiis etiam quartum, scilicet *Ignaviam* superaddere utpote quae non semper sequitur ex timore (ob quam causam S. Thomas Aristoteles, ut putat idem Cajetanus, eam inter vitia vitanda non numerabant) sed quandoque etiam ex innata timiditate animi parvitate oriatur, atque adeò meritò distinctè à Timiditate vitium constituat. Et haec quidem vitia opposita ipsi Fortitudini opponuntur. Loquendo verò de vitiis potentialibus illius, Magnanimitati quidem & Magnificentiæ per excessum Praesumptio; Ambitio, & Inan-

nis gloria, per defectum autem Pusillanimitas opponitur
uti & Fiduciam & securitati per excessum nimia prudentia
per defectum verò nimia diffidentia: *Patientia* & Longue-
mitati per excessum *Impatientia*, per defectum *Infermitas*,
tas: & *Perseverantia* denique per excessum *Pertinacia*,
defectum mollitiei animi seu inconstancia, quâ quis fru-
mutat propositum vel tædio difficultatis, vel diuturni-
tatis.

VII. Q. 7. *Quibus mediis utendum sit ad Fortitudinis virtutem obtinendam?* Resp. sequentibus præcipue.
Ardenti desiderio: nam, ut bene advertit S. Laurentius
fin. de casto connub. c. 3. magna vincendi pars est vincendi
desiderium, hoc namque vires auget, cor attollit, debilitat
Adversarium, laborem temperat, exhilarat mentem, dirigit
ad gratiam, & Deo amabilem reddit. 2. *Fervore*
sione: nam, uti S. Prosper l. 3. de vit. contempl. c. 10. ait
dixit, hæc animi Fortitudo ab illo est nobis, cui cum Ise-
pheta cantamus: *Fortitudo & Laus mea Dominus, & virtus*
est mihi in salutem. 3. *Vita bona*; nec enim aliter vincimus,
inquit S. Chrysostomus ho. 6. in gen. quàm si per-
tam optimam supernam nobis auxilium conciliemus.
Correptione Phantasia, quâ adversitates ut malum appropin-
duntur; nam, ut bene Epictetus c. 10. Enchir. advertit, ho-
mines non perturbantur rebus, sed iis, quas de rebus habent
opinionibus. Verbi causa: mors malum non est: aliter
enim & Socrati sic visum esset: sed opinio de morte, quæ
malam eam facit. 5. *Amore Dei*: nam fortis est, ut mens
dilectio. Cant. 8. Et, ut pius Asceta l. 2. c. 5. ait, amor
SU nobilis ad magna operanda impellit, & ad desideria
semper perfectiora excitat: onus non sentit, labores non
putat, plus affectat, quàm valet. 6. *Exemplis Sanctorum*
consideratis: si enim ille & illi potuerunt, cur nos non po-
simus cum eodem Dei adjutorio.

§. V.

De Temperantiæ Virtute.

I. Q. 1. *Quid de Temperantia Virtute præcipue sit*
adum sit? Resp. sequentia præcipue. 1. *Quid sit*. 2. *Quod sit*
implex sit. 3. *Quæ vitia eidem opponantur*. 4. *Quod sit*
jecta.